

Прикладна креатологія – це наука про застосування системи методів, технологій, інструментів, розроблених фундаментальними науками для вирішення практичних завдань щодо створення нового продукту (матеріального та/або нематеріального) або удосконалення існуючого, котрий має цінність як для його творця/виробника, так і для суспільства/споживача.

Тематична спрямованість журналу:
публічне розповсюдження та популяризація наукової інформації і знань з креатології, психології, психотерапії, психосоціальної та психокорекційної допомоги, економіки, соціології, політології, менеджменту, маркетингу, PR, задля сприяння професійному спілкуванню; розвитку креативного мислення і мотивації до дій, розкриття творчого потенціалу у представників різних соціально-демографічних груп, професійних організацій, громадських утворень, бізнес-структур.

Засновник журналу:
Громадська організація
«Інститут прикладної креатології»

Свідоцтво про державну реєстрацію
ПЛ № 1317-574Р від 23.02.2022 р.

ПРИКЛАДНА КРЕАТОЛОГІЯ APPLIED CREATOLOGY

1 (1)

науково-популярне видання

Видається з січня 2023 року

Виходить 4 рази на рік

РОЗВИТОК КРЕАТИВНОСТІ У ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Базовий компонент дошкільної освіти (2021 р.) [2] орієнтує фахівців на те, що одним із основних завдань закладів дошкільної освіти є розвиток творчих задатків, здібностей, талантів та креативності у дітей.

Креативність – здатність породжувати незвичайні ідеї, відхилятися від традиційних схем мислення, швидко вирішувати проблемні ситуації [6, с. 202].

Дослідженнями В. Дихти-Кірфф [3, с. 5] доведено, що креативність людини особливо інтенсивно розвивається у старшому дошкільному віці. Саме цей вік – сензитивний період для формування креативності, реалізації можливостей особистості проявити себе в різних видах діяльності. Це період розвитку психічних процесів, бурхливого розвитку фантазії, творчої уяви. Тому для забезпечення майбутньої реалізації потенціалу кожної дитини важливо приділити увагу розкриттю творчих можливостей саме у цьому віці.

Креативність дошкільника – готовність до непередбачуваних рішень, допитливість, здатність до коментування процесу та результату діяльності, мотивацію досягнень, розвинуту уяву, а також здатність до створення творчого образу, який відрізняється оригінальністю, варіативністю, гнучкістю та рухливістю [6, с. 202].

Наукові розвідки В. Антонішиної, Н. Атаманчук, Дж. Гілфорд, В. Дихти-Кірфф, І. Зозулі, В. Клименко, Г. Костока, С. Максименка, В. Моляко, Т. Пироженко, О. Чепур, Л. Шелестової, С. Яланської та інших засвідчують, що креативність характеризується наявністю таких рис особистості, як творчий потенціал, творча активність, творча спрямованість, ініціативність, імпровізаційність. Ці риси визначають індивідуальність особистості дитини, уможливають її оптимальну інтеграцію в різних соціальних інституціях. Креативність має і такі характеристики: продуктивність – багатства ідей, асоціацій, варіантів вирішення проблем; гнучкість – здатність швидко змінювати способи дій, переходити від одного класу об'єктів до іншого; оригінальність – рідкісність, незвичайність, унікальність способу розв'язання певної проблеми; швидкість – кількість ідей, що виникають за одиницю часу; допитливість – чутливість до проблем та суперечностей у навколишньому світі; здатність висувати гіпотези [6, с. 202; 7, с. 38-39].

Дослідниця В. Дихта-Кірфф поняття «креативність дітей старшого дошкільного віку» визначає як особливу здатність особистості породжувати незвичайні ідеї, відхилятися у мисленні від традиційних схем, швидко розв'язувати проблемні ситуації, що обумовлює прагнення розмірковувати, вербально комбінувати, висловлювати варіанти вирішення проблеми; виявлення перетворювальної активності дитини [3, с. 6].

Науковиця В. Маршицька розуміє під креативністю характеристику творчої особистості, яка виявляє винахідливість, нестандартність, оригінальність мислення і сприйняття, фантазію, інтуїцію, здатність вирішення проблем неординарними способами. Головне в креативності дитини, це потенційна схильність до різнобічного мислення, відчуття і діяння. Саме це дає можливість творчій особистості все робити по-своєму і бути впевненим у правильності сподіяного. Впевненість у собі, віра у свої можливості у креативних особистостей закладена від народження, але за негативних умов виховання може руйнуватися, поступово зникаючи [5, с. 369].

Дослідження науковців та досвід практиків засвідчує, що креативність виявляється приблизно з п'ятого року життя, але це зовсім не означає, що до цього моменту її не варто розвивати. Навпаки, чим раніше дитину навчають спостерігати, пояснювати незвичайне, дивуватися оточуючими явищами, предметами, експериментувати, тим ґрунтовніше підготують її до прояву креативності [6, с. 202]. Дослідник В. Дружинін вважав, що першою фазою розвитку креативності є розвиток «первинної» креативності як загальної творчої здібності. Сензитивний період цього етапу припадає на 3-5 років, коли головним механізмом формування креативності є наслідування значущого дорослого [4, с. 84]. Дитяча творчість, за твердженням дослідниць В. Маршицької та Г. Орлової, відзначається своєрідністю – характеризується як «творчість для себе». Особливістю цієї творчості є те, що дитина у творчій праці самовдосконалюється, змінюється на краще, здобуває нові знання, набуває умінь й навичок, отримує життєвий досвід. Поступово ця «творчість для себе» починає слугувати іншим. Це виявляється у тому, що дитина, пізнаючи себе, починає розуміти навколишній світ, застосовувати набуте раніше, удосконалювати доквілля, творити красу. Зауважимо, що на заняттях і у повсякденному житті дошкільники перебувають у стані творчості, тобто створюють оригінальні продукти своєї діяльності – малюнки, вироби з глини, пластиліну, паперу, конструкції з будівельного матеріалу, добирають рими до слів, складають вірші. Але новизна цих витворів є суто суб'єктивною. Це вкотре вказує на відмінність дитячої творчості від дорослої [5, с. 367].

Науковиця І. Зозуля наголошує, що процес формування креативності у дітей супроводжується оволодінням соціально значущою діяльністю шляхом наслідування та складається з низки етапів: наслідування-копіювання – дитина повторює готовий спосіб дій; творче наслідування – у свої дії дитина вносить незначні елементи новизни; репродуктивна творчість – дитина істотно змінює взятую за основу ідею; справжня креативність – характерна створенням нового [4].

Розвиток креативності дітей в умовах закладу дошкільної освіти вимагає від практиків розуміння загальних теоретичних положень щодо пошуку можливостей їх використання на певному віковому періоді. Першим етапом на шляху розвитку є діагностика рівня сформованості якості. Серед найбільш розповсюджених методик здібностей для дітей 4-5 років (авторів В. Синельникова і В. Кудрявцева) [7, с. 38-39].

Психологи стверджують, що креативні здібності можна розвинути у будь-якої людини, незалежно від рівня інтелектуального розвитку, тим більше, що креативність як спосіб нестандартного мислення, сприйняття і поведінки властивий кожній дитині. Важливими чинниками розвитку творчої особистості дитини старшого дошкільного віку визначають такі: наявність сприятливого психологічного клімату в закладі дошкільної освіти та в родині (атмосфери визнання, поваги, підтримки, самостійного пізнання), необхідного обладнання і матеріалів для

творчості, соціально-емоційних (відчуття захищеності, безпеки) і розвивально-інтелектуальних (завдань творчого характеру) компонентів [1; 3; 7].

Наукові дослідження В. Дихти-Кірфф свідчать, що на основі критеріїв (продукування гіпотез та ідей з метою вирішення поставлених завдань, бажання і натхнення у вирішенні поставлених завдань, застосування різноманітних стратегій при вирішенні проблем) можна визначити рівні сформованості креативності дітей старшого дошкільного віку: високий, середній, низький [3, с. 7]. Так, високий рівень сформованості креативності мають діти з високим рівнем знань про загальноприйняті способи розв'язання проблемних ситуацій, які виявляють кмітливість та швидкість знаходження нових способів та варіантів її вирішення; для них властивий інтерес до невідомого; зацікавленість у вирішенні проблемних питань; здатність вербально комбінувати, вигадувати; висловлювати та формулювати варіанти вирішення проблеми. У кожному випадку вони вигадують нові способи вирішення, отримують від цього задоволення, завжди відстоюють свою думку; цікавляться роботою, що потребує аналізу, синтезу, доказів висунутих гіпотез, оригінальних рішень; дітям подобається комбінувати, перебудовувати, удосконалювати вже відомі об'єкти.

Середній рівень сформованості креативності притаманний тим вихованцям, які для знаходження відповіді в процесі вирішення завдання потребують деякого часу, знають метод вирішення проблеми, але не вміють вербально сформулювати його, стримані у висловлюваннях; мають низький рівень знань щодо загальноприйнятих способів вирішення проблем, але зацікавлені у їх розв'язанні; на перший план висувають не корисність об'єкта діяльності, а його оригінальність. Діти мають пасивний інтерес до вирішення проблем, їх внутрішня мотивація проявляється більшою мірою, ніж зовнішня, аналіз проблем та висування гіпотез відбуваються за рахунок допомоги, підказок. Вихованці не виявляють ініціативи у вирішенні невідомих до цього часу проблем, дотримуються загальноприйнятих способів вирішення завдань, але прислухаються до думки інших.

Для дітей з низьким рівнем сформованості креативності характерні труднощі у розв'язанні проблемних ситуацій, знаходженні нових способів та варіантів її вирішення, а також вербальному висловлюванню. Вони знаходять відповіді у процесі вирішення завдань за підказкою, не розуміють вагомості знань загальноприйнятих способів вирішення проблемних ситуацій; не цікавляться створенням оригінального корисного об'єкта, не розуміють сутності проблеми. Дітям властива низька здатність відстоювати власну думку, приймати думку іншого, вони вважають недоцільним шукати нових способів вирішення проблем, надають перевагу діяльності, що має конкретний алгоритм дій [3, с. 7].

Отже, креативність дошкільника є яскраво вираженою пізнавальною потребою, яка реалізується у формі пошукової, дослідницької активності дитини і спрямована на відкриття нового. Процес формування креативності складається з низки етапів: наслідування-копіювання, творче наслідування, репродуктивна творчість, справжня креативність.

ЛІТЕРАТУРА

1. Антонішина В. Л. Структурний аналіз креативності дітей старшого дошкільного віку. *Наукові праці [Чорноморського державного університету імені Петра Могили комплексу «Києво-Могилянська академія»]*. Сер. : Педагогіка. 2012. Т. 188, Вип. 176. С. 11-15.
2. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти) / Авт. кол. О. М. Байєр, О. К. Безсонова, О. Г. Брежнева, Н. В. Гавриш та ін.; під наук. кер. Т. О. Піроженко. Київ, 2021. 38 с.
3. Дихта-Кірфф В. Л. Формування у старших дошкільників креативності в центрах розвитку дитини: автореф. дис. ... канд. пед. наук : [спец.] 13.00.08 «Дошкільна педагогіка». Київ, 2018. 20 с.
4. Зозуля І. М. Особливості динаміки структури креативності дітей дошкільного віку: компаративний аналіз. *Humanitarium*. 2017. Т. 39, Вип. 1. С. 82-91.
5. Маршицька В. В., Орлова Г. В. Теоретичні основи формування креативності у дітей старшого дошкільного віку. *Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді*. 2015. Вип. 19(1). С. 363-372.
6. Чепур О. С. Креативний розвиток дітей дошкільного віку. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. Серія: Педагогіка. Соціальна робота. 2011. Вип. 23. С. 202-204.
- Шелестова Л. Методи діагностики креативності дошкільників у сучасному дошкільному навчальному закладі. *Освіта та розвиток обдарованої особистості*. 2014. №11. С. 38-43.

Дмитренко В. А., кандидат історичних наук, доцент
Дмитренко В. І., кандидатка історичних наук, доцентка
Полтавський національний педагогічний університет імені В. Г. Короленка

ВІРТУАЛІЗАЦІЯ ЯК ОДИН ІЗ ТРЕНДІВ КРЕАТИВНИХ ІНДУСТРІЙ

З утвердженням індустріального суспільства, розквітом масової культури, поширенням нових засобів комунікації, глобалізацією світових процесів відбувається становлення креативних індустрій. На сьогодні їх розглядають не лише як стратегічний напрям розвитку економіки, а й як провідний фактор, що впливає на формування сучасної культури. Аналітики відзначають їхню величезний потенціал, розглядаючи як альтернативу традиційним галузям економіки. Вони вказують на їхню здатність виробляти нові товари й послуги, розширювати ринок праці, залучати фактично невичерпний ресурс людської винахідливості, відкривати нові перспективи для країн і регіонів, небагатих на традиційні джерела розвитку, та зберігати екологічний баланс планети.

Запровадження карантинних обмежень внаслідок пандемії COVID-19 особливо вплинуло на розвиток окремих секторів креативних індустрій. Адже підготовка, наприклад, до проведення шоу чи фестивалю може тривати більше року. Скасування таких заходів – це великі фінансові втрати, часткове чи повне безробіття, інколи – банкрутство.